

Κομπολόι

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ

*Ένα Ζωντανό Μουσείο
και μια παράξενη ιστορία ζωής...*

Y

πάρχουν πρόσωπα, θύμψεις, όρκοι, υποσχέσεις, λόγια, έννοιες και νοήματα, που "κατοικούν" στο νου κι ασίγαστα πάθη που σε καθοδη-

γούν παρ' ότι φρόντισες επιμελώς, να τα κλειδώσεις στο χρονοντούλαπο της ψυχής και της λήθης...

Υπάρχουν προσωπικά "στοιχήματα" που κερδίζονται ανατρέποντας τον εφήμερο εφησυχασμό... Και προσωπικά τιμήματα, που καταβάλλονται στο καθημερινό αλυσβερίσι της ζωής, για την κατάκτηση του ενός και μοναδικού σκοπού, που αντίθετα με τις προσαγές της λογικής, ενθαρρύνει τις απόκρυφες αναστολές...

Υπάρχουν μυστικά χαμένα στα βάθη των αιώνων, στις πεποιθήσεις, στο ένστικτο, στις παραδόσεις ή στις προκαταλήψεις ενός κόσμου δίχως σύνορα, που ασκούν μια έντονη γοντεία, ανεξήγητη, απροσδόκητη κι ανεξερεύνητη...

Υπάρχουν ακόμη άνθρωποι που αφιερώθηκαν σε μια διαφορετική πορεία ζωής, με σταθμούς κι αφετηρίες, με σταυροδρόμια και διλήμματα, με εξερευνήσεις, αναπάντητα ερωτηματικά κι... οδοιπορικά που "εξαργυρώθηκαν" σε τόπους και πολιτισμούς, ξένους κι απροσέγγιστους...

Είναι όλοι εκείνοι, οι υποψιασμένοι αναζητητές του ονείρου... Εκείνοι, που αφιερώθηκαν στο ταξίδι και στον προορισμό, σ' έναν αναγκαίο μα και συνειδητό πηγαιμό προς την Ιθάκη...

Με τούτες τις σκόρπιες σκέψεις για συνοδό και συνοδοιπόρο, με τις μυρωδιές και τ' αρώματα της Αναπλιώτικης φθινοπωρινής γης να με συντροφεύουν σε βήματα μετέωρα, περιπλανιόμουν στη μελαγχολική γραφικότητα, της οδού Σταϊκοπούλου...

Συνάντηση στο Μουσείο Κομπολογιού, με τον Άρη Ευαγγελινό... τον άνθρωπο που αφιερώθηκε στην ανίχνευση της ιστορίας και των μυστικών ενός κειμηλίου, του Κομπολογιού...

Κείμενο: ΕΥΤΥΧΙΑ ΘΕΜΕΛΗ

Φωτογραφίες: ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΠΟΥΓΙΩΤΗΣ

Κάτι σαν αρχή...

Ταξιδεύοντας στους δρόμους της Ανατολής, γνώρισα ανθρώπους κι έμαθα πολλά για τα κομπολόγια τους. Ανεξήγητες δυνάμεις με οδήγησαν σε απόκρυφα εργαστήρια και μυστικές συναντήσεις θα μου πει ο Άρης, κοιτώντας με βαθιά στα μάτια αμέσως μόλις "σπάσει ο πάγος" της πρώτης γνωριμίας.

Κι ερμηνεύοντας την προσωπική του στάση ζωής που επίμονα αναβλήθηκε σε μια ατελείωτη, μακρόχρονη έρευνα, χαμηλόφωνα συνεχίζει:

Βουδιστές, Ινδουιστές, Μουσουλμάνοι, Καθολικοί, Ορθόδοξοι Μοναχοί. Ένας απέραντος κόσμος, με το κομπολόι-προσευχητάρι στο χέρι, να μετρά τις προσευχές στους Θεούς του, σ' ένα γύρο... Κι όμως, δεν ήταν εκεί το Μυστικό που κρύβουν οι χάντρες του κομπολογιού. Το Μυστικό της δύναμης εκείνης, που το κάνει τόσο ξεχωριστό και αχώριστο σύντροφο της ζωής πολλών ανθρώπων... Ήταν καλά κρυμμένο στα χέρια του παππού, του Σταύρου του

Γαβρίλη, στο ημιυπόγειο κελί της φυλακής, όπου μετρούσαν τις χαρές, τα δάκρυα, και τις άδειες στιγμές της μοναξιάς και του πόνου, κυκλικά χωρίς αρχή και τέλος, έως το άπειρο...

Οι κινήσεις μου, με προδίδουν. Η νευρική-τητα και η αμηχανία στο μεγαλείο τους. Ασυναίσθητα, συληαμβάνω τον εαυτό μου, ν' αναζητεί επίμονα τη λύτρωση, σ' ένα τσιγάρο. Το βλέμμα όμως, ατίθασο κι ανεξέλεγκτο, συνεχίζει να ταξιδεύει στους χώρους του Μουσείου, πασχίζοντας ν' αντλήσει το φως απ' τις πολυτίμες χάντρες του κεκριμπαριού, ν' αφουγκραστεί την μουσική του ήχου τους, να νιώσει τη θερμή και την απαλή αφή τους...

Τα ερωτηματικά μου, άρχισαν αίφνης, να πληθαίνουν. Η περιέργεια και κείνη η γνώριμη αίσθηση αμφιβολίας, βάληθηκαν σιγά σιγά να με επαναφέρουν. Άρχισε να βρέχει. Στάθες διάφανες, η ψυχρή επιμονή μου στα δύσπιστα γιατί και πως, τότε και πού, αφού και διότι...

Τα λόγια, απαντήσεις μαζί και επιχειρήματα, έγιναν χείμαρρος και ξεχύθηκαν σαν χάντρες κομπολογιού απ' την ψυχή του Άρη, που σάμπως ένωσε, ότι έπρεπε να ξετυλίξει το μύθο της αφήγησης, απ' την αρχή.

Ο εκλεκτός κληρονόμος

Τούτο το ασίγηστο πάθος, η αιώνια ητταρέα, το ιδιόρρυθμο μεράκι για το Κομπολόι, αποτελούν για τον Άρη Ευαγγελινό, πολύτιμη και μονακριβή κληρονομιά. Κληροδότημα ιερό απ' τον παππού του, τον Πάρι Ευαγγελινό, απ' το Βόλο, που επί πολλὰ χρόνια ήταν έμπορος υφασμάτων στην Αλεξάνδρεια. Απ' τις ηλιγοστές, έντονες παιδικές θύμψεις του Άρη, 'κείνη η ξεχωριστή και συγκλονιστική, 'κείνη που τον σημάδεψε ανεξίτηλα κι έγινε προορισμός ζωής, ήταν η ώρα του αποχαιρετισμού με τον παππού του... Λίγο πριν το μεγάλο ταξίδι στις γειτονιές των Αγγέλων, το στερνό άγγιγμα, στάλαξε στην ψυχή του παιδιού τότε, δυνάμεις πρωτόγνωρες. Τα τελευταία τα λόγια, τα είπε με σιβυλλικό χαμόγελο και αντί για αντίο, ένα φιλί...

"Φοβάμαι παιδί μου, φοβάμαι πως όταν ξανάρθεις εδώ, στο πατρικό σου σπίτι, εγώ θα έχω ήδη φύγει,. Γι' αυτό πρέπει αμέσως, τώρα, να σου ομολογήσω πως η χαρά που μου χάρισαν ο ερχομός σου και η συνάντησή μας, είναι απέραντη. Πριν "γνωριστούμε" δεν είχα κανέναν δικό μου άνθρωπο να του "εμπιστευτώ" το κομπολόι, να του παραδώσω τη σκυτάλη του ταξιδιού. Φοβόμουν ότι θα το έπαιρνα μαζί μου και θάταν κρίμα. Είμαι βέβαιος πως η αγάπη μου για το πράγμα αυτό που λέγεται κομπολόι, πέρασε μέσα σου κι έγινε και δική σου αγάπη".

Ο Άρης, ήταν τότε, μόλις 12 ετών. Ένα παιδί. Κι όμως, οι ηλιγοστές εκείνες κουβέντες, γράφτηκαν βαθιά στο νου και την ψυχή του, άνοιξαν νέους ορίζοντες και χάραξαν καινούργιες διαδρομές στη σκέψη του, Ένας ευαίσθητος κι ονειροπόλος 12χρονος, ένιωσε πως ήταν ο εκλεκτός κληρονόμος, μιας απαρέγκλητης εντολής: Να συνεχίσει την πορεία του παππού στο δρόμο του Κομπολογιού.

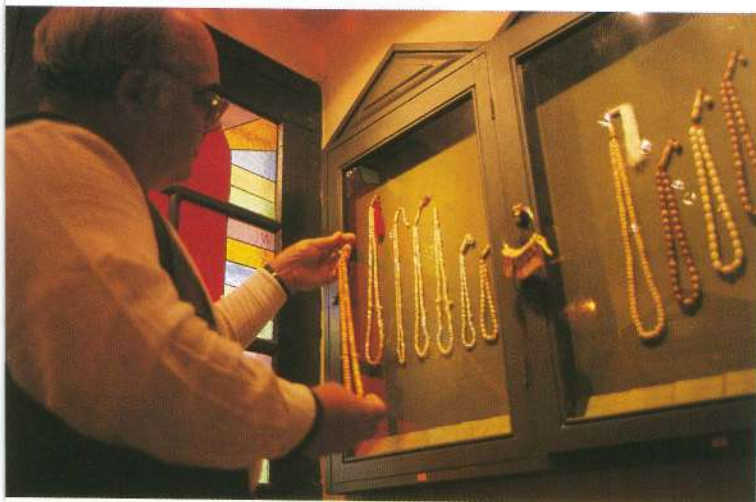

Στους δρόμους της Ανατολής και της Δύσης

Τα χρόνια πέρασαν... Ένας έντονος αγώνας άρχισε, στην μάχη της καθημερινής επιβίωσης... Κι ο Άρης Ευαγγελινός, "στήνει" το πρώτο του μαγαζάκι, στα 1973 περίπου, σε μια παλιά γειτονιά της Αθήνας, στου Γκύζη. Ήταν ένα μαγαζί με αντικές.

Η ώρα της μεγάλης απόφασης, έρχεται στην ηλικία των 30 ετών... Ο δρόμος για την Ιθάκη, είναι μακρύς και δύσκολος... Έπρεπε να ταξιδέψει πολύ, να γνωρίσει λαούς ξένους και τόπους αθαργινούς, αναζητώντας την άκρη του νήματος και τις απαντήσεις. Ο σκοπός του ένας και μοναδικός.

Ο Χουσεϊν, κάτοχος της πανάρχαιας αυτής γνώσης, τεχνίτης μοναδικός, επιδέξιος σμιλευτής της πέτρας και του κεχριμπαριού, με συγκίνηση φανέρωσε στον ταξιδιώτη, τα μυστικά του μουσουλμανικού κομπολογιού, τις παραδόσεις και την ιστορία του, ερμηνεύοντας παράλληλα την μυστηριώδη επιρροή που ασκούσαν οι χάντρες ανάλογα, με το υλικό τους και τους

Να φανερώσει το μυστικό που κρύβουν οι χάντρες του κομπολογιού...

Ο πρώτος του μεγάλος σταθμός, ήταν το παρθενικό του ταξίδι, στην Αίγυπτο. Εκεί, ανακαλύπτει το πιο παλιό εργαστήριο χάντρας που υπάρχει στον μουσουλμανικό κόσμο και χρονολογείται, σχεδόν μετά τη γέννηση του Μωάμεθ. Στο εργαστήριο του "Χουσεϊν Αμπούλ Ελ Σοφιάν", νότια του Καΐρου, η τέχνη του κομπολογιού, διατηρείται αναλλοίωτη. Τα μυστικά της, κρατούνται παντοτινά φυλαγμένα, και περνούν από γενιά σε γενιά. Στους χώρους του, φτιάχτηκαν κομπολόγια για προφήτες, σουλτάνους, βασιλιάδες, ιερείς.

συμβολισμούς τους.

Τα κομπολόγια προσευχής των μουσουλμάνων,

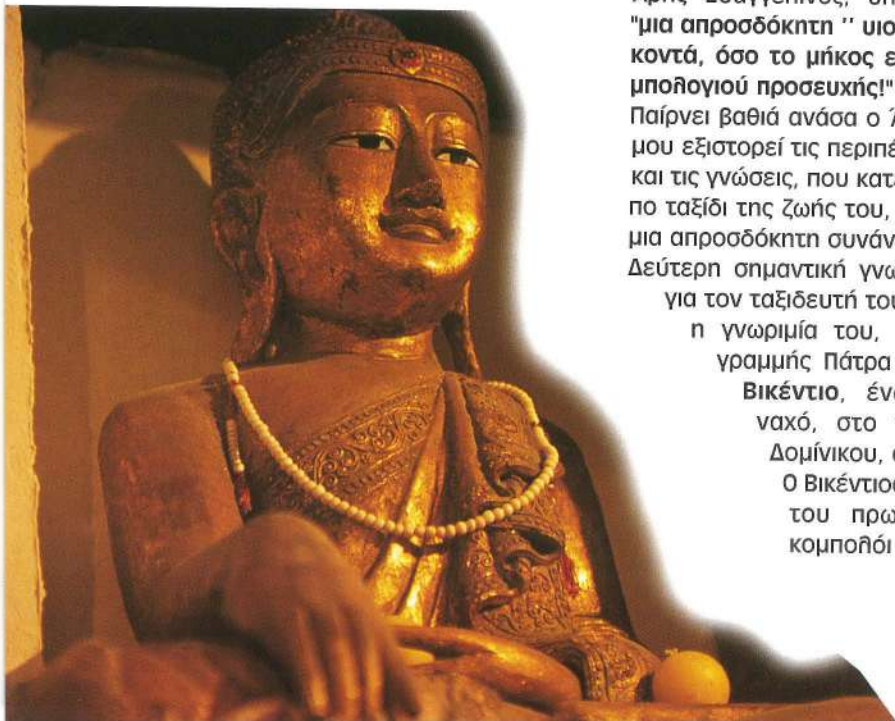
δημιουργούνται μετά τη γέννηση του Μωάμεθ, το 570μ.Χ. Αποτελούνται από 99 χάντρες, όσες κατά το Κοράνι είναι και οι ιδιότητες του Αλλάχ ή από 33 χάντρες για 3 προσευχές, επί 33 φορές η κάθε μία προσευχή. Η Αραβική ονομασία του Κομπολογιού είναι **σέπχα** και η Τουρκική **ντέσμπι**.

"Ανατολή και Δύση! Δύο μακρινοί και διαφορετικοί θρησκευτικοί κόσμοι" διαπιστώνει ο Άρης Ευαγγελινός, υπογραμμίζοντας ότι "μία απροσδόκητη " υιοθεσία" τους έφερε κοντά, όσο το μήκος ενός χάντρινου κομπολογιού προσευχής!"

Παίρνει βαθιά ανάσα ο Άρης... Συνεχίζει να μου εξιστορεί τις περιπέτειες, τις εμπειρίες και τις γνώσεις, που κατέκτησε στο αδιάκοπο ταξίδι της ζωής του, "σταθμεύοντας" σε μια απροσδόκητη συνάντηση...

Δεύτερη σημαντική γνωριμία, καθοριστική για τον ταξιδευτή του ονείρου, στάθηκε η γνωριμία του, σ' ένα πλοίο της γραμμής Πάτρα - Αγκώνα, με τον **Βικέντιο**, έναν Καθολικό μοναχό, στο τάγμα του Αγίου Δομνίκου, στην Ασίζη.

Ο Βικέντιος, ήταν εκείνος που του πρωτομίλησε για το κομπολόι - προσευχητάρι.

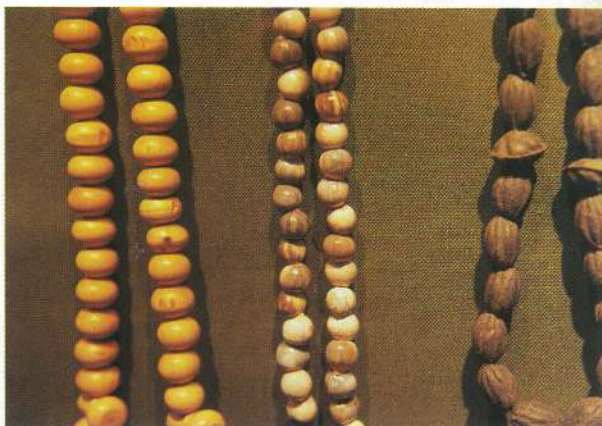
Τα κομπολόγια της προσευχής των καθολικών,

έχουν μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα ιστορία, χαμένη στους αιώνες. Οι Σταυροφόροι, γυρνώντας από την Κωνσταντινούπολη, φέρνουν για πρώτη φορά στην Ευρώπη, γύρω στα 1260 μ.Χ., τα μουσουλμανικά κομπολόγια. Ο Άγιος Δομνίκος τα "προσαρμόζει" για τους καθολικούς πιστούς. Αποτελούνται από πέντε ίδιες ομάδες 10 μικρών συνεχόμενων χαντρών και μιας μεγαλύτερης, που παραμένει μόνη της. Οι Ιταλοί, το ονόμασαν **ροζάριο**, οι Γάλλοι **σαπελέ** και οι γερμανοί **ρόζενγκραντς**.

Επιστροφή στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '70. Ο Άρης στην Αθήνα, στη γκαλερί του Γκύζη. Η γνωριμία του με τον Θιβετιανό **Ναρέν**, γίνεται η αφορμή μια βαθιάς κι ανεπιτήδευτης φιλίας... Δεν άργησε να 'ρθει η στιγμή που ο Ναρέν του εκμυστηρεύεται ότι παλιότερα, κάποιοι πρόγονοί του στην Ινδία, έφτιαχναν κομπολόγια από άνθη, περνώντας μέσα σε μεταξωτή κλωστή, μπουμπούκια από τριαντάφυλλα, γαρύφαλλα, ρωτούς και άλλα πανέμορφα λουλούδια. Τα κομπολόγια αυτά, προορίζονταν για τους πιο επίσημους, τους πιο σημαντικούς σταθμούς της ζωής του ανθρώπου. Για την ώρα της μεγάλης προσευχής, σε γάμους, σε βαφτίσια, σε κηδείες... Η εφήμερη δροσιά, η ομορφιά και το φευγαλέο άρωμα των λουλουδιών, ήταν για τους Ινδούς, το καλύτερο σύμβολο της μοναδικής κι ανεπανάληπτης εκείνης στιγμής...

Τα "κλασικά" κομπολόγια ή **μάλα** της προσευχής των βουδιστών-ινδουιστών, αποτελούν το βοήθημα αρίθμησης των 108 προσευχών των βουδιστών από το 56π.Χ. και των ινδουιστών από τον 1ομ.Χ. αιώνα.

Ο Άρης Ευαγγελινός, συνεχίζει το ταξίδι στο σύμπαν της γνώσης... Στην Κωνσταντινούπολη, συναντά τον Ακίμ και τον Σεήμ, αγοράζει χάντρες κι επιστρέφει στην Αθήνα, μ' έναν πραγματικά πολύτιμο θησαυρό στις αποσκευές του και μια οριστική και αμετάκλητη απόφαση... Σάμπως να ζύγωσε

ο καιρός της ανακαίνισης και της οργάνωσης του εργαστηρίου του. Έπρεπε πλῆξον, ν' αρχίσει να πραγματοποιεί το παλιό του όνειρο, που δεν είχε πάψει ποτέ να κρυφοκαίει στο νου και στην καρδιά του. Να γίνει το Κομπολόδι, η μόνη και αποκλειστική απασχόλησή του. Να δώσει τις ερμηνείες που ανακάλυψε, για το σώμα του κομπολογιού. Εκείνο το **Ίσωμα το ζεστό, που δεν το κατακτάς, που δεν το κάνεις απόλυτα δικό σου. Το άπιαστο και το φευγαλέο, που κρύβει θαρρείς την ταυτότητά του**.

Ακροβασία στο χέιλος ενός Γρίφου

Εχει κιόλας βραδιάσει... Η κουβέντα κόπασε. Οι στάθες της βροχής αργοκυλούσαν, σαν δάκρυα απ' το απολιθωμένο ρετσίνι των δέντρων, σαν κεχριμπάρι... Τα τζάμια, υγρά και θολά "φωτογράφιζαν" όλες κι ήθελαν να αιχμαλωτίσουν, τις στερνές εικόνες μιας αφήγησης, χωρίς - σχεδόν - αρχή και τέλος, χωρίς αιτίες κι αφορμές, χωρίς προκαθορισμένα χρονικά όρια... Ακόμη κι η σιωπή, ήταν τόσο έντονα γνώριμη, τόσο ζωογόνα και τόσο "μυημένη", στους αντικατοπτρισμούς...

Ο "Ταξιδευτής του παντός" που στέκεται αντίκρυ μου, χαϊδεύει απαλά το αγαπημένο του κομπολόδι... είναι ένα κειμήλιο... Με μεγάλες χάντρες, από ρινίσματα κεχριμπαριού, βαμμένο από κόκκινο κρασί...

"Αν θέλεις να 'χεις το σωστό για σένα κομπολόι" σιγοψιθυρίζει ο Άρνης "διάλεξε εκείνο που θα ευχαριστεί και θα τέρπει τα μάτια, τα δάχτυλα και τ' αφτιά σου. Τότε θα τ' αγαπήσεις και θα σ' αγαπήσει. Και πρέπει, οπωσδήποτε, να το αποκτήσεις. Αν, έστω κι ένα από τα τρία αυτά λείπει, θα σημαίνει πως δεν είναι για σένα" συνεχίζει, απλοποιώντας το δύσκολο έργο της επιλογής, της τελικής επιλογής, του δικού μου κομπολογιού...

Βρέθηκα και πάλι, μετέωρη. Το τέλος ενός κυκλικού ταξιδιού, είναι τόσο κοντά με την αρχή, που λίγo να "παραπατήσεις" μπορεί να ..το Ξαναρχίσεις. Κι ο χώρος του Άρνη Ευαγγελινού, το Μουσείο Κομπολογιού της οδού Σταϊκοπούλου 25, στο ιστορικό κέντρο τ' Αναπλίου, λειτουργεί ως σκοπός, προορισμός κι ανιχνευτής ονείρων ζωής, σ' έναν αδιάκοπο και ιδεατό πηγαιμό, προς την Ιθάκη της αιώνιας κι ακατάλυτης Καβαφικής αξιοπρέπειας...

Στο φως του κεχριμπαριού

Η ώρα του αποχαιρετισμού είχε φτάσει. Τα λόγια "σκάθισαν" στη μανταλωμένη εξώπορτα. Οι σκέψεις, ταξιδιάρικα πουλιά, απελευθερώθηκαν φτερουγίζοντας στην απεραντοσύνη του υγρού μα σκοτεινού ουρανού. Δεν κατάλαβα και δεν ρώτησα να μάθω, αν ο ήχος που επίμονα τρεμόπαιζε στο βάθος του χώρου -ή της φαντασίας μου άραγε;- ήταν το μουσικό θέμα κάποιας παλιάς Αιγυπτιακής κινηματογραφικής ταινίας, ήταν ο απόμακρος θυρισμός της ποίησης, ήταν η θλιμμένη μελωδία ενός βαθις του αποχωρισμού, ή η μουσική του κομπολογιού του Άρνη.

Ένας κύκλος έκλεισε... Η λογική πορεία, προδιαγεγραμμένη... Ίδια κι απαράλλακτη... Μα τα βήματα προβάλλουν αντιστάσεις... Οπισθοχωρούν...

Ταξιδεύω πάλη, στο παρελθόν και το παρόν,
στην πρόσφατη κουβέντα... Ανταμών με
το βλέμμα, τη μνήμη.. Καμώνομαι τον δρα-
πέτη του χρόνου, κι αγγίζω νοερά, μια
πολύτιμη, ιδιωτική συλλογή... Με κομπο-
λόγια απ' όλο τον κόσμο....

Με κομπολόγια- κειμήλια, που χρονολο-
γούνται από το 1750 έως το 1950 και κου-
βαίνουν στις πανέμορφες χάντρες τους, το
μυστήριο της ζωής, του πάθους, της χαράς
και της λύπης, της προσευχής, της αγωνίας
και της λύτρωσης. Άνευ όρων παράδοση,
στο φως του Κεχριμπαριού...

Στο δρόμο της επιστροφής, οι χάντρες του
κομπολογιού μετρούσαν σε στιγμές, την
αδηφάγα ληιμαργία της πόλης που με
εξαφάνιζε, ανάμεσα στα δαιδαλώδη της
οχήματα, τις γωνίες και τις τεθλασμένες...
Ανεξήγητες δυνάμεις φέρνουν ξανά και ξά-
νά, αδιάλειπτα, στο νου και στη σκέψη μου,
τα λόγια του Άρη, λίγο πριν το τελευταίο

αντίο...

"Αν νιώσεις την ανάγκη μιας συντροφιάς
στη μοναξιά σου, απόκτησε ένα κομπολόι.
Διάλεξε αυτό που θα ερεθίσει την όραση,
την αφή και την ακοή σου συνάμα. Μια
σχέση μαγική, σχέση ερωτική, θα έχει ήδη
αρχίσει..."

